

Slutanförande i mål M 1333-11 och M 4742-23

När beslut togs för omkring 50 år sedan om att ge tillstånd för de första kärnkraftsreaktorerna i delning 3 Sverige fanns det ingen utvärderad metod för slutlig hantering av det högaktiva radioaktiva avfallet. Att det nu finns ett underlag som visar på ett miljömässigt acceptabelt system med inkapsling och slutförvaring är därför välkommet. Sverige har tekniska och ekonomiska förutsättningar att ta hand om det egna kärnavfallet från det befintliga kärnkraftsprogrammet. Länsstyrelsen anser att det är bra att vi nått dit så att inte kommande generationer kommer behöva hantera frågan om metodutveckling för förvaring av det befintliga högaktiva avfallet.

NACKA TINGSRÄTT
delning 3
INKOM: 2024-09-26
SÄKEN: M 1333-11
TÄVLID 1258

Det omfattande utvecklingsprogrammet och prövningen som vi har följt under flera år visar på hur svårt det är att nå fram till en metod för slutförvaring av högaktivt kärnavfall. Meddelas ett tillstånd så kommer också driftfasen ha ett antal utmaningar. En av dessa utmaningar är att prövningsunderlaget som getts in innehåller många åtaganden som i vissa fall bör uttryckas som villkor. Åtaganden kan ibland vara fullt legitima - men när ett skyddsbehov som lämpar sig för att uttryckas som villkor i stället skrivs som ett åtagande blir det också ett uttryck för att skyddsbehovet kan ses som mer ringa.

Länsstyrelsen i Uppsala län har i prövningen anfört behovet av att i villkor reglera bland annat skydd av natur vid Söderviken men även ett skydd av avbrottsfri elproduktion i Forsmark. När det gäller åtaganden så kan emellertid följande reflektion behövas. Det är lätt att föreställa sig att vissa händelser inte är acceptabla för SKB, till exempel läckage av radioaktivitet som kan skada människors hälsa och miljön. I Sverige nöjer vi oss inte med att ett bolag lämnar ett åtagande om att ett sådant läckage inte får inträffa, utan det regleras i särskild ordning.

Det är viktigt att säkerhetskulturen är hög inom kärntekniska verksamhet. Detta gäller inte bara frågor som avser strålsäkerhet utan även påverkan på yttre miljö mm som är sammankopplade med hantering av strålsäkerhet. Ett beslut enligt miljöbalken behöver ta detta i beaktande även när det gäller de delarna som handlar om den yttre miljön och resurshushållning samt frågan om att värna elproduktionen vid reaktorerna i Forsmark.

Via konsultation så har länsstyrelsen erfarit att strålsäkerhetsmyndigheten inte kan ställa specifika krav på att elproduktionen inte för störs av vibrationer från sprängningar vid uppförande av slutförvaret. Strålsäkerhetsmyndigheten har således en avgränsning i sin myndighetsutövning.

Det har vid förhandlingen anförts av SKB att ett villkor avseende vibrationer bland annat skulle innebära en nackdel på grund av hantering av säkerhetsklassad information. Länsstyrelsen är av en annan uppfattning och anser att ett villkor tvärtom ger ett bättre skydd för säkerhetsklassad information. Den nuvarande hanteringen och åtagandet är inte godtagbar enligt länsstyrelsens uppfattning. Om man beaktar SKB:s inspel om säkerhetsklassad information så bör följande beaktas. SKB har på sin webbsida publicerat platsspecifikt beräkningsunderlag för vibrationer från sprängning som kan, eller inte kan, påverka ett kärnkraftverk. Om sådan information ska vara säkerhetsklassad så talar det för att det finns ett behov av att den bolagsinterna säkerhetskulturen hos SKB och hos dess ägare bör höjas. Ett villkor om vibrationer som meddelas av Mark- och miljödomstolen enligt länsstyrelsen villkorsförslag bör vara ett viktigt steg som stärker en sådan process, men visar framför allt på vikten av att värna elproduktionen i Forsmark och att en avbrottsfri produktion inte bedöms ha ett ringa skyddsvärde.

Länsstyrelsen i Uppsala län

Bilaga: Rapporter från Svenska kärnbränslehantering AB – utskrifter från webbsida september 2024
(överlämnas endast till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt)